

Silvia
Moreno-Garcia

F I I C A
D O C T O R U L U I
M O R E A U

Traducere din limba engleză de
MIHAELA IONCELESCU

ARMADA

„Vocabularul mayaş [...] foloseşte cuvântul *peten* atât pentru a desemna o insulă, cât şi o peninsulă. Prin urmare, cartografi care au trăit în preajma perioadei cuceririi pot fi absolviţi de vina de a fi reprezentat Yucatán drept o insulă ruptă de teritoriul mexican principal.“

The Magazine of American History with Notes and Queries (1879)

PARTEA ÎNTÂI
(1871)

Cei doi domni trebuiau să ajungă în ziua aceea, iar barca lor aluneca prin pădurea de mangrove. Jungla era plină de zgomote, de țipetele răsunătoare și nemulțumite ale păsărilor, care parcă ar fi putut prezice apropierea intrușilor. În colibele lor, așezate îndărătul casei celei mari, hibrizii nu aveau liniște. Până și bătrânul măgar părea tulburat în timp ce își mânca porumbul.

Noaptea trecută, Carlota petrecuse multă vreme contemplându-și tavanul camerei, iar de dimineață o duruse din nou burta, așa cum se întâmpla de fiecare dată când se simțea neliniștită. Ramona fusese nevoită să îi pregătească o cană cu ceai de portocale-amare. Carlota detesta să fie copleșită de neliniște, însă doctorul Moreau avea rareori vizitatori. Traiul lor izolat îi făcea bine, obișnuia să spună tatăl ei. În copilărie, fusese bolnavă și era important să se odihnească și să rămână liniștită. Pe lângă asta, prezența hibrizilor făcea aproape imposibilă ideea de a avea vizitatori așa cum trebuie. Dacă vreodată poposea cineva la Yaxaktun, atunci era vorba fie de Francisco Ritter, avocatul și corespondentul tatălui său, fie de Hernando Lizalde.

Domnul Lizalde venea întotdeauna singur. Carlotei nu i s-a făcut niciodată cunoștință cu el. L-a văzut de câteva ori cum se plimba în depărtare, în afara casei, împreună cu tatăl ei. Lizalde pleca repede; nu rămânea niciodată peste noapte într-una dintre camerele de oaspeți. Și

oricum nu venea prea des în vizită. Prezența lui se făcea simțită mai degrabă prin intermediul scrisorilor, care soseau o dată la câteva luni.

Acum, domnul Lizalde, care era mereu o prezență îndepărtată, un nume rostit, însă niciodată materializat, venea în vizită. Și nu doar atât, ci aducea cu el un nou *mayordomo*¹. Timp de aproape un an, de când plecase Melquíades, frăiele moșiei Yaxaktun se aflaseră doar în mâinile doctorului, ceea ce era o situație problematică, de vreme ce el își petrecea mare parte din timp lucrând în laborator ori adâncit în contemplație. Însă tatăl ei nu părea că are de gând să găsească un majordom.

— Doctorul ăsta e prea pretențios, a spus Ramona în timp ce peria părul încâlcit al Carlotei. Domnul Lizalde îi trimite scrisori și îi spune „uite un domn, uite altul“, dar taică-tău spune de fiecare dată nu, „ăsta nu e potrivit, ălălalt nu e bun“. De parcă ar veni o groază de oameni pe aici.

— De ce nu vrea lumea să vină la Yaxaktun? a întrebat Carlota.

— E departe de capitală. Și știi ce se spune. Toți se plâng că moșia e prea aproape de teritoriul rebelilor. Tuturor li se pare că e capătul lumii.

— Nu e chiar atât de departe, a spus tânăra, deși singurele ei cunoștințe legate de peninsulă proveneau din hărțile aflate în cărțile vechi, acolo unde toate distanțele se aplatizau și se transformau în linii albe și negre.

— E destul de departe. Oamenii se gândesc de două ori dacă să facă drumul ăsta, odată ce s-au obișnuit cu caldarâmul orașului și cu ziarul de dimineață.

— Atunci, tu de ce-ai venit să muncești aici?

— Familia mi-a ales un bărbat care n-a fost bun de nimic. Puturos, nu făcea nimic cât era ziua de lungă, după care, seara, avea obiceiul să mă bată. Multă vreme nu m-am plâns, n-am spus nimic. Dar într-o dimineață m-a lovit rău. Prea rău. Sau poate că la fel de rău ca în toate celelalte dăți, însă n-am mai putut să suport. Așa că mi-am strâns

lucrurile și-am plecat. Am venit la Yaxaktun pentru că nimeni nu te poate găsi aici, a zis Ramona, ridicând din umeri. Dar nu-i la fel pentru ceilalți. Ei vor să fie găsiți.

Ramona nu era foarte bătrână; liniile care formau un evantai la coada ochiului erau superficiale, iar părul îi era presărat doar cu câteva șuvițe cenușii. Avea vorba măsurată și povestea despre o mulțime de lucruri, motiv pentru care Carlota o considera foarte înțeleaptă.

— Crezi că noului *mayordomo* n-o să îi placă aici? Crezi că el o să vrea să fie găsit?

— Cine poate să știe? Dar îl aduce domnul Lizalde. Domnul Lizalde a fost cel care a dat porunca asta și are dreptate. Tatăl tău face tot felul de lucruri cât e ziua de lungă, însă nu face lucrurile care trebuie făcute.

Ramona a lăsat peria jos.

— Nu te mai agita atâta, copilă, o să boțеști rochia.

Rochia în cauză era împodobită cu pliuri și cu volane din belșug și avea o fundă uriașă la spate, în locul șorțulețului îngrijit, din muselină, pe care îl purta de obicei în casă. Lupe și Cachito râdeau pe înfundate în pragul ușii, uitându-se la Carlota, care era dichisită asemenea unui cal înainte de o expoziție.

— Arăți bine, a spus Ramona.

— Mă înțeapă, s-a plâns Carlota.

I se părea că seamănă cu un tort gigantic.

— Nu trage de ea! Iar voi doi mergeți să vă spălați pe față și pe mâini, le-a zis Ramona, întărindu-și cuvintele cu una dintre privirile ei ucigătoare.

Lupe și Cachito s-au dat în lături ca să îi facă loc Ramonei, care a ieșit din încăperea bombănind despre toate lucrurile pe care le avea de făcut în dimineața aceea. Carlota s-a posomorât. Tatăl ei îi spusese că rochia reprezenta ultimele tendințe în modă, însă ea era obișnuită cu haine mult mai ușoare. Poate că ar fi arătat bine în Mérida, în Ciudad de México sau în orice alt loc, însă pentru Yaxaktun era mult prea pretențioasă.

¹ „Majordom“, în lb. spaniolă în original (n. red.).

Lupe și Cachito au chicotit din nou, intrând în cameră ca să studieze îndeaproape nasturii rochiei, atingând taftaua și mătasea, până când Carlota i-a alungat lovindu-i cu coatele, iar copiii au început din nou să râdă pe înfundate.

— Încetați! le-a strigat ea.

— Nu te supăra, Loti, arăți caraghios, parcă ești una dintre păpușile tale, a spus Cachito. Dar poate că noul *mayordomo* o să-ți aducă bomboane și asta o să-ți placă.

— Mă îndoiesc că o să aducă bomboane, a zis Carlota.

— Melquíades ne-a adus bomboane, a ripostat Lupe, după care s-a așezat pe calul de lemn, deja mult prea mic pentru oricare dintre ei, și a început să se balanseze.

— Ți-a adus ție bomboane, s-a plâns Cachito. Mie nu mi-a adus niciodată.

— Asta, pentru că muști, i-a retezat-o Lupe. Eu n-am mușcat pe nimeni de mână.

Și chiar așa era. Atunci când tatăl Carlotei o adusese pe Lupe în casă, Melquíades făcuse mare târâboi și spusese că nu era chip ca doctorul să o lase pe Carlota singură cu ea. Ce s-ar fi întâmplat dacă Lupe zgâria copilul? Dar doctorul i-a spus să nu se îngrijoreze din cauza lui Lupe, că era cuminte. În plus, Carlota își dorise atât de mult un tovarăș de joacă, încât n-ar fi spus nimic, chiar dacă Lupe ar fi mușcat-o și ar fi zgâriat-o. Melquíades nu l-a plăcut însă niciodată pe Cachito. Poate pentru că era și mai nesăbuit decât Lupe. Poate pentru că era băiat, iar Melquíades se amăgea că o fată ar fi fost o alegere mai sigură. Sau poate pentru că fusese odată mușcat de degete de Cachito. Nu fusese o mușcătură puternică, doar o zgârietură, dar Melquíades îl detesta pe băiat și nu-l lăsa niciodată în casă.

Ce-i drept, Melquíades nu plăcuse pe nimeni. Ramona lucra pentru doctorul Moreau de pe vremea când Carlota avea în jur de cinci ani, iar Melquíades era dinaintea ei la Yaxaktun. Carlota nu-și amintea ca

acesta să le fi zâmbit copiilor sau să se fi purtat cu ei ca și când ar fi fost altceva decât o bătaie de cap. Atunci când Melquíades a venit cu bomboane, a făcut-o pentru că Ramona i-a cerut să aducă dulciuri pentru cei mici, nicidecum pentru că i-ar fi trecut prin gând așa ceva. Atunci când făceau gălăgie, el bodogănea și le spunea să mănânce dulciuri și să plece, să facă liniște și să-l lase în pace. Nu avea în inima lui nici măcar un strop de afecțiune față de copii.

Ramona îi iubea, însă Melquíades doar îi tolera.

Acum, Melquíades nu mai era aici, iar Cachito se strecura mereu în casă, sărind prin bucătărie și prin camera de zi, peste canapelele din catifea, lovind tare cu degetele în clapele pianului, făcând să răsunete note discordante atunci când doctorul nu era atent. Copiii nu îi simțeau lipsa lui Melquíades. Fusese un om dificil și îngâmfat, și toate astea, doar pentru că, pe vremuri, fusese medic în Ciudad de México, ceea ce pentru el era o realizare cu totul ieșită din comun.

— Nu înțeleg de ce avem nevoie de un nou *mayordomo*, a spus Lupe.

— Tata nu poate face față situației de unul singur și domnul Lizalde vrea ca totul să fie în perfectă ordine, a răspuns ea, repetând ceea ce i se spusese înainte.

— De ce îi pasă acelui domn de ce face sau nu face tata? Nici măcar nu locuiește aici.

Carlota a aruncat o privire spre oglindă și s-a jucat cu colierul de perle. I se impusese să-l poarte în dimineața aceea, asemenea rochiei, ca să arate ca scoasă din cutie.

Cachito avea dreptate: Carlota semăna cu una dintre păpușile ei, acele jucării frumoase din porțelan, așezate pe raft, cu buze rozalii și ochi rotunzi. Însă Carlota nu era o păpușă, ci era o fată, aproape o domnișoară, și părea oarecum ridicol să fie nevoită să arate ca un obiect din porțelan pictat.

Dar, pentru că era un copil cuminte, s-a întors cu fața de la oglindă și i-a aruncat o privire serioasă lui Lupe.

— Domnul Lizalde este protectorul nostru.

— Mie mi se pare că e băgăcios, a replicat Lupe. Cred că vrea ca omul acela să ne spioneze și să îi raporteze tot ce facem. Și până la urmă, ce știe un englez despre cum merg lucrurile aici? Nu există junglă în Anglia, toate cărțile din bibliotecă sunt pline numai de troiene, de frig și de oameni care merg de colo-colo în trăsură.

Era adevărat ce spunea Lupe. Atunci când Carlota răsfoia cărțile – uneori împreună cu Lupe și cu Cachito, care priveau cu interes peste umărul ei –, în fața ochilor ei se desfășurau pământuri magice, de necrezut. Anglia, Spania, Italia, Londra, Berlin și Marsilia. Pentru ea, păreau niște nume inventate, ciudate, în comparație cu denumirile orașelor din Yucatán. Parisul o frapa în mod special. Încerca să îi rostască numele așa cum o făcea tatăl ei. „Parii“, rostea el. Însă nu era vorba numai de felul în care o spunea, ci de toată cunoașterea care se deslușea dincolo de acest mod de a pronunța. Tatăl ei locuise la Paris, se plimbase pe străzile sale, iar atunci când spunea „Paris“, invoca un loc real, o metropolă vie, în vreme ce Carlota cunoștea doar Yaxaktunul și, cu toate că putea conjuga corect verbele – *Je vais à Paris* –, orașul nu era niciodată real pentru ea.

Parisul era orașul tatălui ei, însă nu și al ei.

Nu știa care era orașul mamei sale. În camera tatălui său atârna un tablou oval, care înfățișa o femeie frumoasă, blondă, îmbrăcată într-o rochie de bal, cu umerii dezgoliți și cu bijuterii sclipitoare la gât. Nu era mama ei, ci prima soție a doctorului. Bărbatul își pierduse soția și fiica, răpuse de friguri. După aceea, copleșit de durere, își căutase o amantă. Carlota era fiica lui naturală.

Ramona se afla de mulți ani la Yaxaktun, însă nici măcar ea nu putea să îi spună Carlotei cum o chema pe mama ei și nici cum arăta.

— Era o femeie oacheșă și frumușică, îi povestea ea. A venit cândva aici și doctorul a așteptat-o; a întâmpinat-o personal și au stat de vorbă în salonul cel mic. Însă a venit o singură dată.

Tatăl ei ezita să îi zugrăvească o imagine mai detaliată. I-a spus pur și simplu că nu s-au căsătorit niciodată și că fetița a rămas cu el atunci când mama ei a plecat. Carlota bănuia că asta însemna că mama ei se căsătorise cu un alt bărbat și că avea o nouă familie. Era posibil să fi avut frați și surori, pe care nu avea cum să-i cunoască.

— „Ascultă pe tatăl tău care te-a născut și nu disprețui pe mama ta când ea a ajuns bătrână“, îi spusese tatăl ei, citind din Biblie cu atenție.

Dar, pentru Carlota, el era și mamă, și tată.

În privința rudelor tatălui ei, familia Moreau, nu le cunoștea nici pe acestea. Tatăl său avea un frate care trăia dincolo de ocean, în Franța cea îndepărtată. Erau doar ei doi, Carlota și doctorul Moreau, iar pentru ea era de ajuns. De ce ar mai fi avut nevoie de altcineva în afară de el? De ce și-ar fi dorit Parisul sau orașul mamei ei, oricare ar fi fost acela?

Singurul loc real era Yaxaktun.

— Dacă aduce bomboane, n-o să-mi mai pese că e băgăcios, a spus Cachito.

— Doctorul o să-i arate laboratorul, a zis Lupe. A stat închis acolo toată săptămâna, așa că trebuie să aibă ceva de arătat.

— Un pacient?

— Sau echipament. Pun pariu că e ceva mult mai interesant decât niște bomboane. Carlota o să meargă în laborator. O să ne spună ea despre ce e vorba.

— Chiar așa? a întrebat Cachito.

Până atunci, băiatul fusese ocupat să împingă un vechi trenuleț din lemn înainte și-napoi, însă acum se întorsese către Carlota. Lupe încetase să se mai balanseze pe căluțul de lemn. Amândoi așteptau un răspuns.

— Nu sunt sigură, a spus Carlota.

Domnul Lizalde era stăpânul moșiei Yaxaktun; el era cel care plătea pentru cercetările doctorului Moreau. Carlota s-a gândit că, dacă bărbatul o să vrea să viziteze laboratorul tatălui ei, atunci avea s-o facă. Și poate că aveau să i-l arate și noului *mayordomo*.

— Eu sunt sigură. L-am auzit pe doctor vorbind cu Ramona. De ce crezi că te-au pus să te îmbraci în rochia asta? a întrebat Lupe.

— A spus că poate îi voi întâmpina pe oaspeți și mă voi plimba împreună cu ei, dar nu e nimic bătut în cuie.

— Pun pariu că o să reușești să vezi. Trebuie să ne spui dac-o faci.

Ramona, care se apropia de pe coridor, s-a oprit să se uite în cameră.

— Ce mai faceți aici? Mergeți să vă spălați pe față!

Cachito și Lupe și-au dat seama că momentul lor de voie bună se-ncheiase, așa că au tulit-o. Ramona și-a întors privirile spre Carlota și a îndreptat un deget spre ea.

— Nu te mișca de aici!

— N-o să mă mișc.

Carlota s-a așezat pe pat și s-a uitat la păpușile ei, la părul lor cărli-onțat și la genele lungi, apoi a încercat să zâmbească aidoma lor; gurițele lor cu buze arcuite erau cât se poate de încântătoare. A apucat panglica pe care o avea în păr și a răsucit-o în jurul degetului. Yaxaktunul era tot ce știa pe lume. Nu văzuse nimic altceva dincolo de el. Toți oamenii pe care îi cunoștea erau de-acolo. Atunci când domnul Lizalde își făcea apariția la ei acasă, părea la fel de fantastic ca acele gravuri care înfățișau Londra, Madridul și Parisul.

Domnul Lizalde exista și totuși parcă nu exista. În cele două ocazii în care îl zărise, nu fusese nimic mai mult decât o siluetă îndepărtată, care mergea prin fața casei mari, discutând cu tatăl ei. Însă, în timpul acestei vizite, ea avea să stea aproape de el, și nu doar de el, ci și de presupusul *mayordomo*. El reprezenta un element cu totul nou, care avea să intre în lumea ei. Era ca atunci când tatăl ei vorbea despre corpurile străine.

Ca să se liniștească, a luat o carte de pe raft și s-a așezat pe scaunul de lectură. Doctorul Moreau, dorind să cultive în fiica lui o înclinație spre știință, îi dăruise Carlotei numeroase cărți despre plante și animale și despre minunile biologiei, pentru ca fiica lui să fie expusă, pe lângă

basmele lui Perrault, la texte ceva mai didactice. Doctorul Moreau n-ar fi tolerat un copil care să nu fi auzit de nimic altceva în afară de Cenușăreasa și de Barbă-Albastră.

Mereu docilă, Carlota citea tot ceea ce îi punea în față tatăl ei. Îi plăcuse *Basmele științei, o carte pentru tineri*, însă *Copiii apelor* o înfricoșa. Exista un moment în carte când bietul Tom, care fusese micșorat, se întâlnea cu niște somoni. Deși textul o liniștea, susținând că somonii „sunt cu toții niște domni adevărați” – și cu toate că erau mult mai politicoși decât bătrâna vidră răutăcioasă peste care dăduse Tom ceva mai devreme –, Carlota bănuia că aceștia aveau să-l mănânce pe Tom cu prima ocazie. Întreaga carte era plină de asemenea întâlniri periculoase. Să devorezi ori să fii devorat. Era un nesfârșit lanț al foamei.

Carlota o învățase pe Lupe să citească, însă Cachito se poticnea la fiecare literă; i se amestecau toate în cap, iar ea trebuia să i le citească mereu cu voce tare. Dar *Copiii apelor* nu-i citise lui Cachito.

Atunci când tatăl ei a spus că domnul Lizalde avea să vină în vizită împreună cu un alt domn, Carlota s-a gândit imediat la îngrozitorul somon din carte. Și totuși, în loc să își mute privirile de la imaginea aceea, se uita fix la ilustrații, la vidră, la somon și la monștrii oribili care înțesau paginile volumului. Cu toate că erau deja cu toții prea mari ca să mai citească povești pentru copii, cartea aceea continua să o fascineze.

Ramona s-a întors după o vreme, iar Carlota a lăsat cartea deoparte. A pornit spre salon, pe urmele femeii. Tatăl Carlotei nu era prea interesat de modă, astfel că nu-l preocupase niciodată mobilierul din casă, care consta, în mare parte, din mobile vechi și grele, cumpărate de fostul proprietar al moșiei, completate de câteva obiecte vechi pe care doctorul le achiziționase din străinătate în decursul anilor. Peste toate acestea, trona un ceas franțuzesc. Ceasul suna la fiecare oră, iar sunetele lui nu conteneau să o încante pe Carlota. O uimea faptul că o mașinărie atât de precisă putea fi făcută de mâna omului. Își imagina mecanismele care se învârteau înăuntrul carcasi delicate, pictate.

În clipa în care a intrat în cameră, Carlota s-a întrebat dacă oamenii aceia puteau să îi audă bătăile inimii, la fel cum auzeau bătăile ceasului. Tatăl ei s-a întors spre ea și a zâmbit.

— Iată că a sosit menajera împreună cu fiica mea. Carlota, vino încoace!

Carlota s-a apropiat în grabă de tatăl ei, care și-a pus mâna pe umărul fetei, continuând să vorbească.

— Domnilor, permiteți-mi să v-o prezint pe fiica mea, Carlota. Dumnealui este domnul Lizalde, iar dumnealui este domnul Laughton.

— Bună ziua, mă bucur să vă cunosc, a rostit ea automat, asemenea papagalului bine dresat care dormea în colivia lui din colț. Sper că ați avut o călătorie plăcută.

Mustățile domnului Lizalde erau înspicate vag cu cenușiu, cu toate că era mai tânăr decât tatăl ei, ai cărui ochi erau mărginiți de riduri adânci. Era bine îmbrăcat, cu o jiletcă din brocart auriu și cu o jachetă de calitate, iar acum își tampona fruntea cu o batistă, zâmbindu-i.

Domnul Laughton, pe de altă parte, nu zâmbea deloc. Haina lui era croită dintr-o stofă de lână maro și crem, fără detalii decorative, și nu purta vestă. Carlota era uimită de tinerețea și de aerul lui posomorât. Își închipuise că aveau să aducă pe cineva care semăna cu Melquíades, un bărbat cu părul rărit la tâmplă. Însă omul ăsta nu-și pierduse deloc părul, care era chiar puțin prea lung și zburlit. Și ce culoare deschisă aveau ochii lui! Erau cenușii și apoși.

— Foarte bine, mulțumim, a răspuns domnul Lizalde, apoi l-a privit pe tatăl ei. Aveți o adevărată prințesă aici. Cred că e de vârsta copilului meu mai mic.

— Aveți mulți copii, domnule Lizalde? a întrebat ea.

— Am un fiu și cinci fiice. Băiatul are cincisprezece ani.

— Eu am paisprezece ani, domnule.

— Ești înaltă pentru vârsta ta. Cred că ești la fel de înaltă ca băiatul meu.

— Și inteligentă. A fost învățată să vorbească toate limbile convenite, a spus tatăl ei. Carlota, tocmai încercam să îl ajut pe domnul Leighton la o traducere. Ai putea să îi spui ce înseamnă *natura non facit saltus*?

Într-adevăr, învățase limbile „convenite”, dar bruma de mayașă pe care o vorbea nu o deprinsese cu ajutorul tatălui său. O învățase de la Ramona, la fel ca hibridii. Oficial, ea era menajera lor. Neoficial, era o povestitoare de basme, care se pricepea să identifice orice plantă creștea în preajma casei lor și mai mult de-atât.

— Înseamnă că natura nu face salturi, a răspuns Carlota, fixându-și privirea asupra tânărului.

— Corect. Și poți să ne explici acest concept?

— Schimbarea este graduală. Natura avansează încetul cu încetul, a recitat ea.

Tatăl ei îi puna adeseori asemenea întrebări, iar răspunsurile erau simple, la fel ca atunci când repeta solfegiile. Îi linișteau nervii fragili.

— Ești de acord cu lucrul ăsta?

— Poate că e adevărat în ceea ce privește natura. Dar nu și în cazul omului, a răspuns ea.

Tatăl ei a bătut-o ușor pe umăr. Carlota știa că el zâmbește și fără să trebuiască să îl privească.

— Carlota ne va conduce în laboratorul meu. O să vă arăt cercetările mele și o să demonstrez acest punct de vedere, a spus tatăl ei.

Din colțul lui, papagalul a deschis un ochi și i-a urmărit. Carlota a încuviințat și le-a făcut semn domnilor să o urmeze.